

2012

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ

ИЗБРАНИ ТЕМИ, НОЕМВРИ 2012 г.

- ▶ Обзор на макроикономическото състояние и политики
- ▶ Текущо икономическо развитие
- ▶ Основни икономически индикатори
- ▶ Актуално състояние и обзор на държавния дълг

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

— ОБЗОР НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И ПОЛИТИКИ

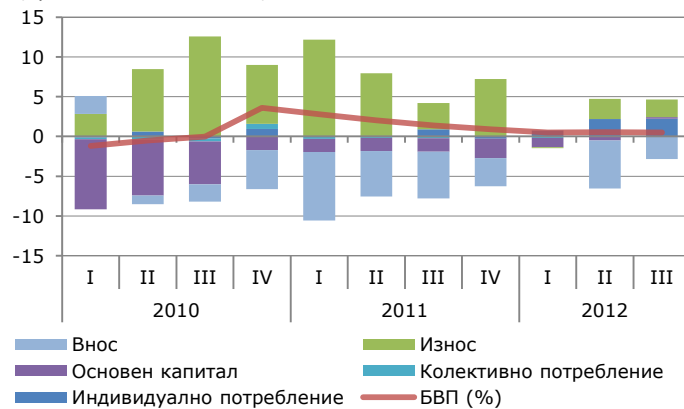
- Според данните за БВП през третото тримесечие, **българската икономика отчете ръст от 0.5% на годишна база** (сезонно изгладени данни). Основен принос за растежа отново имаше вътрешното търсене и най-вече разходите на домакинствата. Възстановяването на инвестиционната активност продължи с ръст на брутообразуването на основен капитал от 1%. Растежът на износа се забави до 3.3% на годишна база, докато вносът нарасна с 4%, и така приносът на нетния износ остана отрицателен. Брутната добавена стойност нарасна с 0.2% на годишна база през периода.
- Индикаторът за **бизнес климата се подобри през ноември** с 0.9 пр.п. Отчетено бе нарастване на поръчките в промишлеността, както и по-оптимистични очаквания за обема на продажбите на дребно.
- **Намалението на заетостта на годишна база се забави** през третото тримесечие, в резултат на по-ниския спад на заетите в селското стопанство и индустрията. **Производителността на труда продължи да се повишава**, а средната работна заплата нарасна с 8.8% в номинално изражение спрямо година по-рано, като възлезе на 754 лв. За това почти изцяло допринесе повишението на заплатите в частния сектор, след като увеличението на тези в публичния остана сравнително ниско. Независимо от това, реалният ръст на заплатите се забави до 5.7%, след като годишната инфлация се ускори през третото тримесечие. **Търгуемият сектор запази разходната си конкурентоспособност**, въпреки слабото нарастване на РТЕП.
- **Регистрираната безработица** достигна 11% през октомври поради процеса на реструктуриране на разходите и спада в сезонните дейности. Предварителните данни показват продължаващо нарастване на броя на безработните през ноември. **Годишната инфлация се забави до 3% към октомври** в съответствие с очакванията. Цените на храните и енергийните стоки отчетоха ново понижение на международните пазари, с което и проинфлационният натиск в страната се понижи.
- **Текущата сметка** отчете излишък за трети пореден месец през септември. Подобрението бе резултат от по-високите нетни трансфери и услуги и по-малкия дефицит по доходната статия, които компенсират влошеното търговско салдо. Динамиката на ПЧИ доведе до отрицателен баланс по финансовата сметка в размер на 116.2 млн. евро.
- **Бюджетното салдо в края на октомври бе почти балансирано** с минимален дефицит в размер на 74.2 млн. лв. (0.1% от БВП), вследствие на ускореното усвояване на средствата по европейските програми. Понижението на бюджетния дефицит в сравнение със същия период на миналата година възлезе на 1% от БВП.
- Аукционите за продажба на ДЦК през ноември потвърдиха **устойчивата тенденция за спад на доходността по целия спектър на дълговата крива**. МФ регистрира най-ниската доходност в седемгодишния и десетгодишния матуритет сегмент. Отчетен бе и рекорден спад на CDS показателя, който достигна най-ниското си ниво от 2008 г. Рисковата премия бе около 120 б.п. в началото на ноември, при около 400 б.п. в края на юни 2009 г. Това бе в съответствие и с данните за дългосрочните лихвени проценти на ЕЦБ, според които този показател за България се понижи до 3.39% през октомври. ▼

— ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

БВП на Европейския съюз (ЕС27) се понижи 0.4% през третото тримесечие. В същото време **българската икономика отчете ръст от 0.5% на годишна база** (сезонно изгладени данни). С основен принос за растежа отново бе вътрешното търсене. Крайното потребление се повиши с 3%, като разходите на домакинствата нараснаха с 3.8% спрямо съответния период на предходната година. Разходите на правителството спаднаха умерено, след като индивидуалното правителствено потребление се сви с 0.7%, а колективното – с 0.2%. Възстановяването на инвестиционната активност продължи с ръст на разходите за основен капитал от 1%. Растежът на износа се забави до 3.3% при 3.9% през предходното тримесечие. При вноса повишението бе с 4% на годишна база.

Приноси за растежа на БВП

(пр.п., на годишна база)

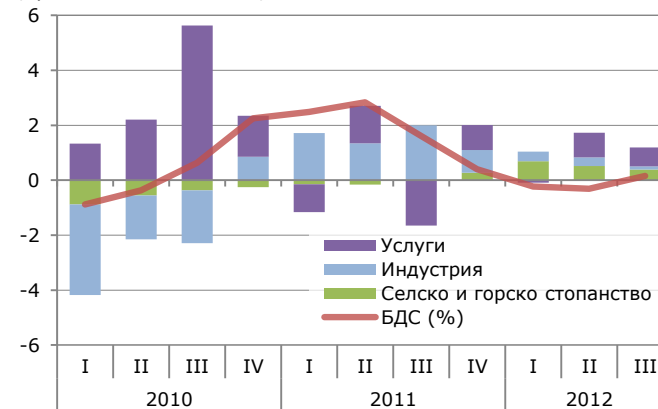

Източник: НСИ

Брутна добавена стойност в страната се увеличи с 0.2%, а основен положителен принос имаше ръстът в преработващата промишленост с 2.6%, както и нарастването при финансови и застрахователни дейности с 3.6% и професионални дейности и научни изследвания с 9.8%. Добавената стойност в строителството се понижи с 6.8%. Спад беше отчетен и в секторите публична администрация и информация и комуникация.

Приноси за растежа на БДС

(пр.п., на годишна база)

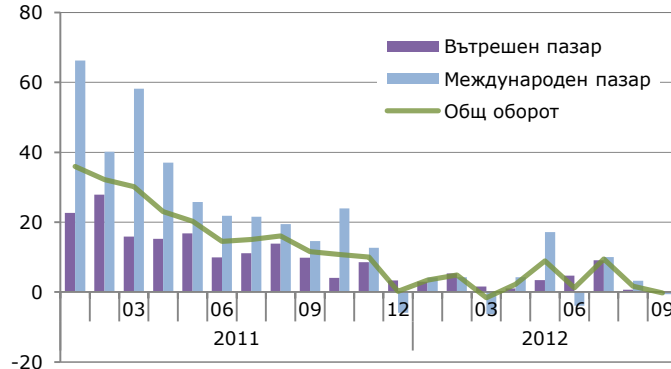
Източник: НСИ

През септември оборотът на промишлените предприятия отчете спад от 0.3% на годишна база. Принос за отчетеното развитие имаха както продажбите на вътрешния, така и тези на външните пазари. Слабото нарастване от 0.3% в преработващата промишленост, чиито

дял в промишлените продажби за износ е над 95%, не бе в състояние да повлияе върху общата посока на развитие и оборотът за износ се понижи с 0.6% на годишна база. Производството на основни метали имаше най-голям принос за отчетения спад на общия индикатор.

Оборот в промишлеността

(%, на годишна база)

Източник: НСИ

Оборотът на вътрешния пазар също отчете понижение от 0.1% за първи път от началото на 2010 г. Въпреки сравнително доброто представяне при производство на химически продукти и при производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, който е сред водещите сектори за оборота на вътрешния пазар, останалите сектори имаха отрицателен или минимален положителен принос.

Промишленото производство също отчете понижение с 2.5% на годишна база в резултат на развитието в преработващата промишленост. Производството на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване, и производството на текстил, облекло и обувки имаха най-

голям отрицателен принос за спада на промишлената активност.

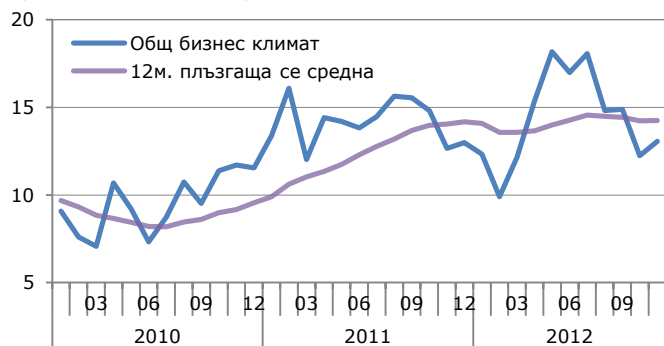
Търговията на дребно също регистрира спад от 3.7% спрямо септември 2011 г. С изключение на продажбите на дребно с фармацевтични и медицински стоки, които нараснаха с 1.7%, всички останали позиции отбелязаха понижение. Най-голям спад от 9.4% бе отчетен при продажбите на дребно с текстил, облекло, обувки и кожени изделия, следвани от търговията на дребно в неспециализирани магазини с разнообразни стоки (8.6%) и търговия на дребно с битова техника, мебели и други стоки за бита (8.3%).

Индексът на строителната продукция загуби инерция и се сви с 4% на годишна база. Растежът при гражданското строителство се забави до 3.7%, докато спадът при сградното строителство нарасна от 2.2% до 9.6% на годишна база само за месец.

През ноември оптимизмът сред анкетираните в секторите промишленост и услуги се завърна и **общият бизнес климат в страната се подобри с 0.9 пункта** спрямо предходния месец. Отчетена бе по-добра осигуреност с поръчки в промишлеността, докато очакванията на мениджърите за търсенето на услуги останаха по-резервирани. Търговците на дребно изразяват оптимизъм в прогнозите си за обема на продажбите въпреки несигурната икономическа среда, която продължава да затруднява дейността им. В същото време бе отчетен спад в дейността и получените поръчки в строителството, което е очаквано предвид действието на сезонни фактори.

Бизнес климат

(баланс на мненията)

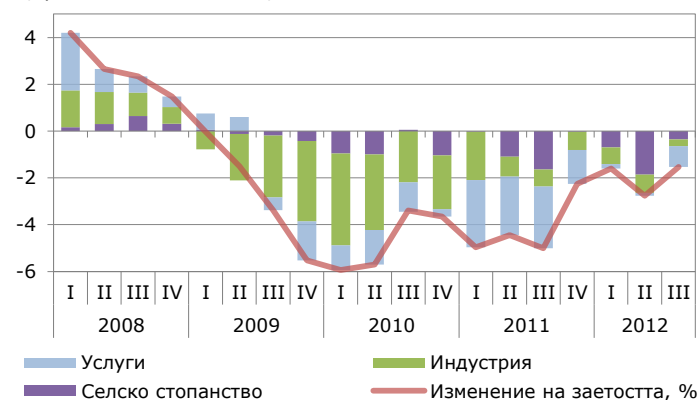

Източник: НСИ

Понижението в броя на заетите през третото тримесечие се забави до 1.5% на годишна база от 2.8% през предходния период. *Сезонната заетост* в селското стопанство бе по-висока на годишна база и доведе до ограничаване на спада на показателя в този сектор до 1.6%. Броят на заетите в строителството се повиши с 3.6%, като отчете ръст за първи път от началото на 2009 г., и така допринесе за подобрието на *заетостта с индустрията*. Броят на заетите в търгуемия сектор (индустрия без строителство) продължи да поддържа темп на намаление от 2.4%, след като остана под негативното влияние на външната среда. Независимо от ръста на заетите в създаване и разпространение на информация, финанси и застраховки, и професионални и административни дейности, *общата заетост в сектора на услугите* бе под влиянието на ускорения спад в подотрасъл търговия, транспорт и хотели и ресторанти.

Изменение на заетостта и приноси по сектори

(пр.п., на годишна база)

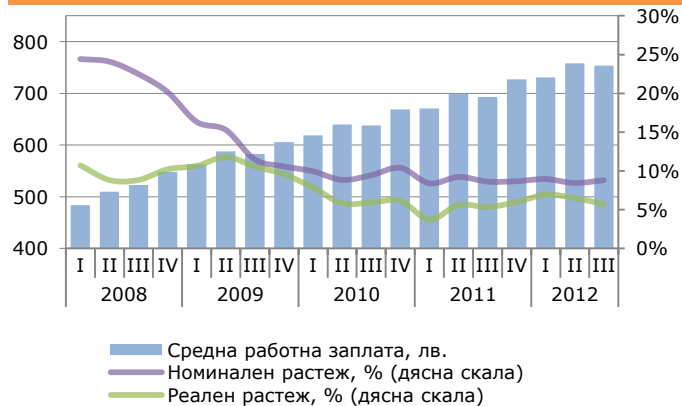
Източник: НСИ

Производителността на труда продължи да се повишава със забавени темпове, като нарасна с 2.4% на годишна база. Забавянето в ръста на новосъздадения доход и спадът на заетостта доведоха до повишение на производителността в селското стопанство и индустрията, съответно с 2.6% и 0.8%, което от своя страна допринесе за отчетеното забавяне в общия индикатор. Ръстът на производителността в търгуемия сектор се ускори до 3.2%. Секторът на услугите също отбеляза ускорение до 1.7% в резултат най-вече на оптимизирането на разходите за труд в подсектора търговия, транспорт и хотели и ресторанти.

През третото тримесечие **средната работна заплата** възлезе на 754 лв. Повишението ѝ с 8.8% на годишна база в номинално изражение бе близко до средния ѝ темп на нарастване за последните почти две години. Ръстът ѝ бе обусловен от нарастването на заплатите в частния сектор,

който се задържа на 10.4%, докато заплатите в обществения сектор се повишиха средно с 5%. Процесът на редуциране на разходите за труд допринесе за поддържане на номиналния ръст на средната заплата в преработващата промишленост на 5.1%, докато в строителството той остана на 1.4%. Увеличението от 10.2% в сектора на услугите бе силно повлияно от някои високо-производителни дейности, като информационни технологии и услуги, както и от търговията, където развитието на заплатите се свързва с „изсветляване“ след увеличението на минималните осигурителни прагове в началото на годината. Ускорението в годишната инфлация през третото тримесечие доведе до забавяне на реалния растеж на средната заплата до 5.7%. Това бе по-отчетливо в частния сектор, където темпът на увеличение възлезе на 7.2%, докато в обществения сектор той остана на 2%.

Динамика на средната работна заплата

Източник: НСИ

Реалните разходи за труд на единица продукция (РТЕП - компенсация на един нает към БВП на един зает по текущи

цени) отчетоха слабо повишение от 0.8%, след като нарастването на компенсацията на един нает през третото тримесечие изпревари повишението на производителността на труда. Това се дължеше най-вече на динамиката на показателя в нетъргуемия сектор. В същото време търгуемият сектор, който е обект на конкурентен натиск на външните пазари, успя да подобри разходната си конкурентоспособност, тъй като процесът на оптимизиране на разходите доведе до намаление от 2.3% на годишна база на реалните РТЕП през третото тримесечие.

Динамика на производителността на труда и реалните РТЕП

(%, на годишна база)

Източник: НСИ

Броят на регистрираните безработни нарасна с 3.6% на месечна база до 361.9 хил. души през октомври. Така **нивото на безработица** се повиши с 0.4 пр.п. спрямо септември до 11%. Новорегистрираните в бюрата по труда продължиха да нарастват резултат от реструктурирането на разходите и спадът в сезонните дейности. По този начин те допринесоха

за увеличението на общия входящ поток до 51.5 хил. души. Изходящият поток безработни намалю до 39 хил. души за сметка на по-малкия брой лица, започнали работа – 18.1 хил. души. Последните бяха с 24% по-малко отколкото през септември, поради едновременно по-ниското търсене на първичния трудов пазар и по-малкия брой включени в изпълняваните схеми по ОП „Развитие на човешките ресурси“.

Входящ, изходящ поток и общо регистрирани безработни

Източник: АЗ

Предварителните данни за ноември показват продължаващ ръст на безработните до 372.1 хил. души и ниво на безработица от 11.3%, обусловено от високия входящ поток безработни и свитото търсене на труд на първичния трудов пазар.

Годишната инфлация се забави до 3% през октомври, след като потребителските цени се понижиха с 0.1% спрямо предходния месец.

ХИПЦ и приноси по основни компоненти

* Услуги и неенергийни нехранителни стоки

Източник: НСИ, МФ

Международните цени на суровия петрол в евро отчетоха понижения през септември и октомври, а поскъпването им на годишна база се забави както поради укрепването на еврото спрямо щатския долар, така и вследствие на по-благоприятната пазарна конюнктура. В резултат на това *автомобилните горива* поевтиняха средно с 2.5% на вътрешния пазар и бяха с най-голям принос (0.21 пр.п.) за месечния спад в общата инфлация. *Услугите* регистрираха незначително поевтиняване средно от 0.1% спрямо септември, след като тарифите на чуждестранните и нискотарифните авиокомпани се понижиха съответно с 9.5% и 27.1%. С оглед на низходящата тенденция при международните цени, месечният темп на повишение на вътрешните цени на *храните* се забави до 0.3%. *Неенергийните промишлени стоки* отчетоха поскъпване от 0.6%, като по този начин добавиха 0.13 пр.п. за месечното

повишение на общия индекс. Последното се дължеше почти изцяло на сезонните повишения в цените на дрехи и обувки средно с 4.1% спрямо предходния месец. *Административните цени* отчетоха минимално месечно понижение от 0.1%.

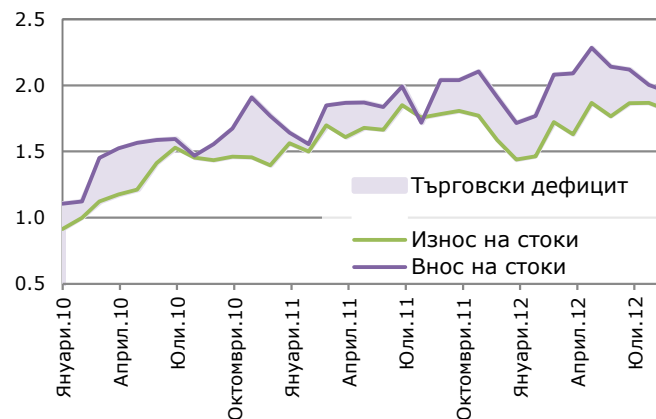
През септември **салдото по текущата сметка бе положително за трети пореден месец**. Излишъкът за третото тримесечие възлезе на 1 054.5 млн. евро и нарасна с 6.3% спрямо съответния период на предходната година. Подобриенето на годишна база през бе резултат от по-високите нетни трансфери и услуги и по-ниския дефицит по доходната статия, които компенсираха влошеното търговско салдо. Отчетени бяха промени в някои тенденции по определени статии на платежния баланс. Така например вносът на стоки отчете първи спад след продължително нарастване на годишна база от февруари 2010 г. Относително високата база от 2011 г., заедно със забавянето във вътрешното потребление и по-ниските международни цени, доведоха до спад от 4.4% през септември в сравнение със същия месец на предходната година. Намаление на вноса бе отчетено и при услугите. Дебитът по статията се понижи със 7.1% на годишна база, след повишение в рамките на седем поредни месеца и средно нарастване от 13.2% за периода от началото на годината. Въпреки свиването на вноса, износът продължи да нараства. Износът на стоки отчете ръст от 1.6%, а този на услуги – с 6.8% спрямо септември 2011 г.

От началото на годината, натрупаният *търговски дефицит* достигна 2 717 млн. евро, което се равнява на 6.8% от БВП, а излишъкът по статията услуги възлезе на 5.7% от БВП. Свиването на дефицита по *статията доход* в резултат от по-слабо изплащане на инвестиционен доход се запази. Отрицателният баланс за първите девет месеца на годината

беше 908.6 млн. евро (2.3% от БВП). Нетните *текущи трансфери* за пореден месец превишиха миналогодишното си ниво и натрупаният излишък до септември възлезе на 4% от БВП. За периода януари-септември салдото по текущата сметка бе положително в размер на 0.5% от БВП при излишък от 2.3% за същия период на 2011 г.

Динамика на външната търговия

(млрд. евро)

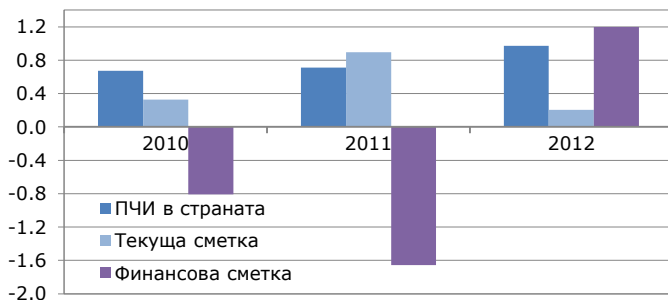
Източник: БНБ

През септември балансът по **финансовата сметка** бе отрицателен, като възлезе на 116.2 млн. евро. В основата на нетните изходящи потоци беше изплащането на заеми от местни компании към фирмите майки в чужбина. Нетните портфейлни инвестиции също бяха отрицателни, след като чуждестранните акции и облигации държани от резиденти се увеличиха с 94 млн. евро през месеца. По отношение на други инвестиции, банките ограничиха активите си под формата на валута и депозити в чужбина, в резултат на което

бе формирано положително салдо от 150 млн. евро. Салдото по финансовата сметка от началото на годината възлезе на 1 197 млрд. евро или 3% от БВП.

ПЧИ, текуща и финансова сметка

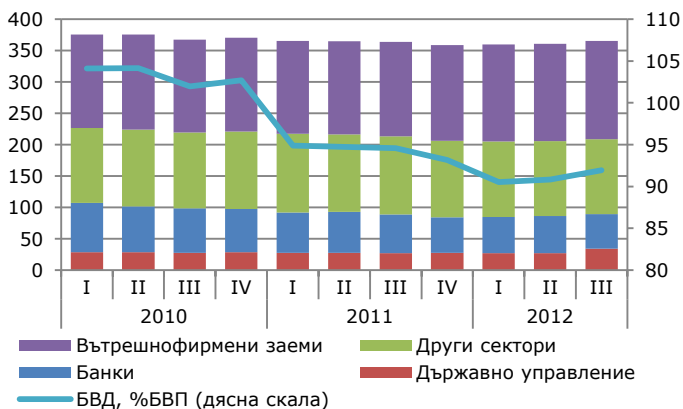
(януари–септември, млрд. евро)

Източник: БНБ

Структура на brutния външен дълг

(млрд. евро)

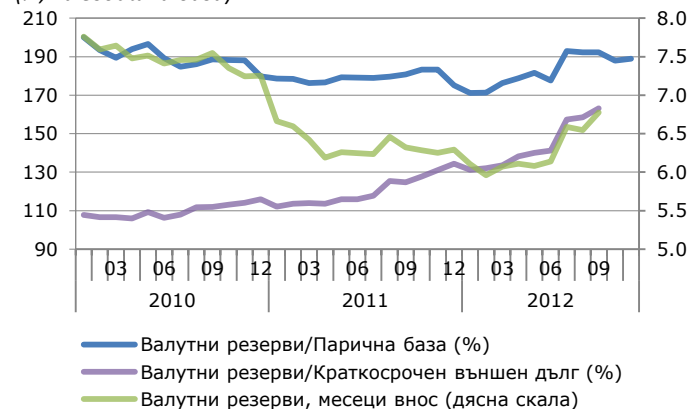

Източник: БНБ

Брутният външен дълг (БВД) на страната възлезе на 91.9% от БВП през септември. Отчетено бе понижение до 36.53 млрд. евро от ревизираните 36.76 млрд. евро в края на август, като основен принос за това имаше по-ниската вътрефирмена задлъжнялост под формата на ПЧИ. Дългът на други сектори и този на сектор Държавно управление също леко се понижи, докато дългът на банките нарасна на месечна база. В сравнение с нивата си в края на септември 2011 г., частният външен дълг спадна от 33.69 на 31.1 млрд. евро през текущата година. При правителствения дълг, основното повишение спрямо предходната година бе свързано с емитирането на еврооблигации през юли т.г.

Ключови отношения за валутния борд

(%, на годишна база)

Източник: БНБ, МФ

Международните валутни резерви останаха без промяна в края на ноември спрямо месец по-рано на ниво от 15.1 млрд. евро. Това се случи след месечно понижение с 2.3% на банковите резерви и с 6.5% на Сметки на други депозанти,

докато депозитът на правителството и банкнотите в обръщение нараснаха през ноември съответно с 2.1% и 0.9%. В резултат на месечната им динамика, годишният темп на растеж на резервите се забави от 14.6% до 14.4%. В края на ноември покритието на паричната база достигна 188.9%. Нивото на международните резерви в края на септември бе достатъчно, за да покрие 6.8 месеца внос или 163.2% от краткосрочния външен дълг на страната.

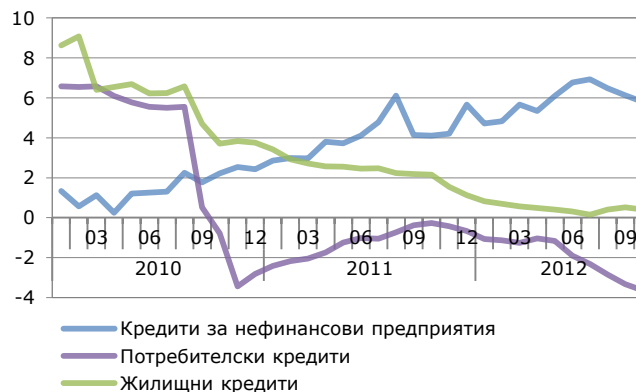
Паричното предлагане се увеличи с 8.6% на годишна база в края на октомври, след като ръстът му бе 8.8% месец по-рано. Бързоликвидният паричен агрегат М1 нарасна по-бавно – 11.1% срещу 12.6% в края на септември, поради по-ниския растеж на овърнайт депозитите. Същевременно депозитите с договорен матуритет ускориха нарастването си от 4.8% до 5.4%. Широките пари се понижиха с 0.6% спрямо края на предходния месец, след като М1 намаля с 1.5%, а депозитите с договорен матуритет – с 0.3%. Общата сума на депозитите се сви през октомври с 0.6% (318 млн. лв.), което забави растежа им на годишна база до 8.5% от 8.7% в края на септември.

Кредитът за частния сектор продължи да се забавя и през октомври и завърши месеца с растеж от 3.3% на годишна база. Кредитите за нефинансови предприятия понижиха темпа си от 6.1% в края на септември до 5.8%. Потребителските кредити ускориха понижението си, което достигна 3.6% (3.3% месец по-рано). Жилищните кредити запазиха положителен темп на растеж от 0.4%, който се забави спрямо 0.5% през септември. Ръстът на лошите и реструктурирани кредити се забави до едноцифрен темп на растеж (9.4%) за пръв път от септември 2007 г., което доведе до понижение на дела им в кредитите за нефинансови

предприятия и домакинства до 18.5% при 18.8% в края на предходния месец.

Кредит към частния сектор

(%, на годишна база)

Източник: БНБ, МФ

Среднопретеглените **лихвени проценти по кредити** за нефинансови предприятия и по жилищни кредити се повишиха през октомври съответно с 40 и 20 б.т., но въпреки това новоотпуснатите обеми бяха с 33% и 34.7% по-високи спрямо постигнатите месец по-рано. По-висок обем с 18% се наблюдаваше и при потребителските кредити, чиято цена се понижи с 10 б.т. Среднопретеглените **лихвени проценти по депозити** се понижиха за всички основни валути. Процентът по депозити в лева бе по-нисък с 19 б.т., докато тези в евро и щатски долари се понижиха съответно с 11 и 79 б.т. Обемът от новопривлечени през октомври депозити бе 3.5 млрд. лв. – с 21.3% повече от постигнатия през септември.

Лихвени проценти и обеми на срочни депозити в лева до 1 г.

Източник: БНБ, МФ

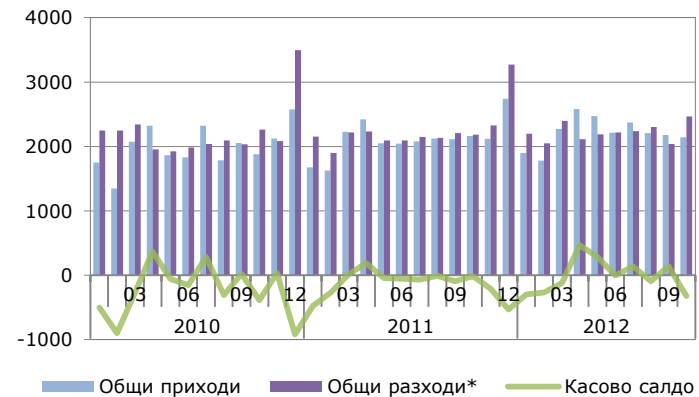
В края на октомври бе отчетен **минимален дефицит по консолидирания бюджет** в размер на 74.2 млн. лв. (0.1% от БВП), в резултат на излишък от 476.9 млн. лв. (0.6% от БВП) по националния бюджет и дефицит от 551.2 млн. лв. (0.7% от БВП) при средствата по европейските програми. В сравнение със същия период на миналата година, подобрението на бюджетното салдо бе в размер на 767.9 млн. лв. (1% от БВП).

Постъпилите **приходи и помощи** за първите десет месеца на годината се равняваха на 77% от годишния разчет. Спрямо същия период на 2011 г. общите постъпления нараснаха със 7.8% в номинално изражение. Данъчните приходи достигнаха 82.5% от годишния план, въпреки че техният растеж от 5.1% на годишна база се забави за трети пореден месец. Основен положителен принос за динамиката на приходите имаха

постъпленията от косвени данъци, които се повишиха със 7.6% спрямо октомври 2011 г. Приходите от ДДС и акциз също нараснаха, съответно с 8.7% и 6.3% спрямо същия период на 2011 г., докато тези от мита и митнически такси се свиха с 10%. Постъпилите социално и здравноосигурителни вноски бяха с 1.6% по-високи спрямо съответния период на миналата година. При неданъчните приходи и тези от преки данъци също бе отчетен ръст на годишна база, съответно с 9.1% и 3.3%. Помощите, които почти изцяло се състояха от средства, получени по програмите на ЕС, се равняваха на 31.1% от прогнозираната годишна стойност, а растежът им достигна 65.7% в сравнение с равнището им през предходната година.

Консолидиран бюджет

(месечна стойност, млн. лева)

* Вкл. вноската в бюджета на ЕС.

Източник: МФ

Разходите по КФП, включително вноската на България в общия бюджет на ЕС, достигнаха 74.4% от годишния разчет,

при растеж от 3.9% на годишна база. Оптимизирането на държавните финанси продължи и през октомври, което се потвърждава от спада на годишна база на субсидиите с 23% и на плащанията за текуща издръжка с 1.7%. За сметка на това, увеличение бе отчетено при капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) и при социалните разходи и стипендии, съответно в размер на 23.5% и 4.8% на годишна база.

Фискалният резерв към 31 октомври възлезе на 6.6 млрд. лева (8.5% от БВП).

Държавният дълг, включително държавногарантирания, към края на октомври бе 19% от БВП. Външният държавен дълг бе в размер на 11.3% от БВП, вътрешният – 6.3% от БВП, а държавногарантираният - 1.4% от БВП.

По **предварителни данни**, дефицитът по КФП в края на месец ноември е в размер на около 128 млн. лв. (0.2% от БВП). ▼

Текущото издание на Месечния обзор на българската икономика е изготвен със статистически данни публикувани до 6 декември 2012 г. Информация от бюлетина може да се ползва без специално разрешение, но с изрично позоваване на източника. Публикуваните оценки и коментари не следва да се считат за препоръка за вземане на определени инвестиционни решения.

Настоящият обзор, както и предишните издания, може да намерите на [интернет страницата на МФ](#). За препоръки и коментари, моля свържете се с дирекция Икономическа и финансова политика на адрес: София 1000, ул. "Г. С. Раковски" 102, както и на имейл: secretary.evp@minfin.bg.

— ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2008	2009	2010	2011	IV'11	I'12	II'12	III'12	05'12	06'12	07'12	08'12	09'12	10'12
— БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ															
БВП ¹	%, на год. база	6.2	-5.5	0.4	1.7	0.9	0.5	0.5	0.5						
Потребление	%, на год. база	2.6	-7.3	0.5	-0.3	-1.8	1.5	3.2	3.0						
Брутообразуване в основен капитал	%, на год. база	21.9	-17.6	-18.3	-9.7	-10.5	-5.4	-2.1	1.0						
Износ	%, на год. база	3.0	-11.2	14.7	12.8	11.9	-0.1	3.9	3.3						
Внос	%, на год. база	4.2	-21.0	2.4	8.5	5.2	0.0	8.6	4.0						
Селско стопанство	%, на год. база	32.4	-9.5	-6.2	-1.1	4.9	12.7	9.6	7.0						
Индустрия	%, на год. база	6.0	-5.7	-6.3	6.6	2.9	1.2	1.1	0.4						
Услуги	%, на год. база	4.1	-1.3	4.4	-0.1	1.4	-0.1	1.4	1.1						
Корективи	%, на год. база	5.7	-16.5	-0.5	0.8	0.9	8.1	5.1	2.2						
— КРАТКОСРОЧНА БИЗНЕС СТАТИСТИКА															
Промислено производство	%, на год. база	0.7	-18.3	2.0	5.8	1.3	-2.6	-0.1	0.5	2.0	0.3	0.8	3.3	-2.5	
Оборот в промишлеността	%, на год. база	13.7	-20.2	14.1	17.2	6.8	2.0	4.1	3.6	8.9	1.2	9.5	1.7	-0.3	
Оборот в търговията на дребно	%, на год. база	8.9	-7.7	-8.4	-1.9	-4.3	-3.1	-0.6	-0.5	-1.2	0.6	1.3	1.0	-3.7	
Строителна продукция	%, на год. база	12.2	-14.3	-14.5	-12.9	-9.2	-1.7	0.3	0.5	4.5	-4.6	3.9	1.5	-4.0	
Общ бизнес климат	баланс	38.0	10.2	9.6	14.2	13.5	11.5	16.9	15.9	18.2	17.0	18.1	14.8	14.9	12.2
Промисленост	баланс	39.9	12.3	13.4	22.4	21.0	21.3	22.8	21.7	23.6	21.6	23.5	20.7	20.8	17.2
Търговия на дребно	баланс	41.3	13.5	10.1	17.3	25.5	10.5	18.1	17.8	24.1	16.4	17.8	16.1	19.7	17.9
Строителство	баланс	40.3	8.5	5.1	2.8	-1.9	-4.1	4.2	3.0	4.5	4.6	6.2	-0.7	3.4	0.5
Услуги	баланс	28.7	5.1	5.6	5.9	1.8	8.2	16.4	15.4	15.1	20.8	19.3	17.3	9.7	8.4
— ПАЗАР НА ТРУДА															
Коефициент на икономическа активност (15+)	%	53.8	53.0	52.0	51.3	51.5	51.8	52.7	54.2						
Коефициент на заетост (15+)	%	50.8	49.4	46.7	45.6	45.7	45.1	46.2	47.9						
Заетост (НРС)	%, на год. база	3.3	-3.2	-6.2	-3.4	-2.3	-1.8	-1.1	-0.7						
Безработица (НРС)	%	5.6	6.8	10.2	11.2	11.4	12.9	12.3	11.5						
Безработица (АЗ)	%	6.3	7.6	9.5	10.1	10.0	11.4	11.1	10.7	11.0	10.8	10.8	10.7	10.6	11.0
Номинална работна заплата	%, на год. база	26.5	11.8	6.4	9.1	8.7	8.9	8.4	8.8	8.6	9.4	8.5	8.9	9.1	

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2008	2009	2010	2011	IV'11	I'12	II'12	III'12	05'12	06'12	07'12	08'12	09'12	10'12
Реална работна заплата ²	%, на год. база	13.0	9.1	3.3	5.6	5.9	6.9	6.4	5.7	6.6	7.7	6.0	5.6	5.5	
Производителност на труда (БВП на зает)	%, на год. база	3.5	-3.0	5.3	6.2	2.6	2.6	3.8	2.4						
Реални разходи на единица труд (БВП)	%, на год. база	3.7	8.1	2.7	-3.7	8.1	4.6	0.4	0.8						
— ИНФЛАЦИЯ															
Национален индекс на потребителските цени	%, на год. база	12.3	2.8	2.4	4.2	3.1	2.0	1.6	4.0	1.7	1.6	3.1	3.9	4.9	4.4
Хармонизиран индекс на потребителски цени	%, на год. база	12.0	2.5	3.0	3.4	2.5	1.9	1.8	3.0	1.8	1.6	2.4	3.1	3.5	3.0
Цени на производител на вътрешния пазар	%, на год. база	13.3	-4.3	7.2	8.6	5.5	4.8	4.2	6.0	4.3	3.3	4.5	7.1	6.6	6.9
— КОНСОЛИДИРАН БЮДЖЕТ (С НАТРУПВАНЕ)															
Приходи и помощи	млн. лв.	27 313	25041	23933	25378	25 378	5 956	13 224	19 986	11 010	13 224	15 598	17 806	19 984	22 127
Общо разходи	млн. лв.	25 323	25667	26755	26866	26 867	6 647	13 162	19 733	10 943	13 162	15 398	17 699	19 736	22 202
Вноска в бюджета на ЕС	млн. лв.	720	746	670	779	779	307	467	629	431	467	504	562	629	683
Касов дефицит (-) / излишък (+)	млн. лв.	1 990	-626	-2823	-1488	-1 488	-691	62	253	67	62	200	108	248	-74
	% от БВП	2.9	-0.9	-4.0	-2.0	-2.0	-0.9	0.1	0.3	0.1	0.1	0.3	0.1	0.3	-0.1
Държавен и държавногарантиран дълг	млн. лв.	10 710	10641	11778	12826	12 826	13 053	12 942	14 732	13 028	12 943	14 960	14 693	14 735	14 752
	% от БВП	15.5	15.6	16.7	17.0	17.0	16.6	16.5	19.0	16.8	16.7	19.3	18.9	19.0	19.0
Фискален резерв	млн. лв.	8 382	7673	6012	4999	4 999	4 531	5 062	7 172	5 047	5 062	7 081	6 914	7 172	6 640
	%, на год. база	12.5	-8.5	-21.6	-16.9	-16.9	-3.6	-1.8	41.4	1.2	-1.8	45.1	38.5	41.4	24.3
— ФИНАНСОВ СЕКТОР															
Международни резерви	млн. евро	12 713	12919	12977	13349	13 349	13 192	13 866	15 507	13 548	13 866	14 963	15 049	15 507	15 094
Покритие на паричната база	%	175.3	195.2	179.8	175.1	175.1	176.3	177.7	192.3	181.6	177.7	192.9	192.3	192.3	187.9
Покритие на вноса	месеци	5.4	8.0	7.3	6.3	6.3	6.1	6.1	6.8	6.1	6.1	6.6	6.5	6.8	
Покритие на краткосрочния външен дълг	%	96.5	100.2	115.3	133.8	133.8	133.6	141.2	163.2	140.0	141.2	157.3	158.5	163.2	
Паричен агрегат М1	%, на год. база	-4.1	-8.8	0.8	14.4	14.4	17.2	13.4	12.6	17.2	13.4	15.5	10.7	12.6	11.1
Паричен агрегат М3	%, на год. база	8.8	4.2	6.2	12.2	12.2	10.7	10.2	8.8	10.9	10.2	10.0	8.8	8.8	8.6
Депозити	%, на год. база	8.8	7.6	6.6	13.2	13.2	11.0	10.2	8.7	11.2	10.2	10.0	8.6	8.7	8.5
Кредит към частния сектор	%, на год. база	32.9	3.8	1.1	3.3	3.3	3.1	4.1	3.5	3.6	4.1	4.2	3.9	3.5	3.3
Кредит към нефинансовите предприятия	%, на год. база	33.1	2.3	2.4	5.7	5.7	5.7	6.8	6.1	6.1	6.8	6.9	6.5	6.1	5.8
Кредит за домакинствата	%, на год. база	31.4	5.8	-0.8	-0.4	-0.4	-1.0	-1.1	-1.5	-0.8	-1.1	-1.3	-1.4	-1.5	-1.7

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2008	2009	2010	2011	IV'11	I'12	II'12	III'12	05'12	06'12	07'12	08'12	09'12	10'12
Лихвен процент (краткосрочни кредити)	%	10.9	10.5	8.5	7.4	7.7	8.3	7.2	7.5	7.2	6.7	7.5	7.3	7.8	7.4
Лихвен процент (срочни депозити)	%	5.6	7.0	5.4	4.8	4.8	4.6	4.2	4.2	4.1	4.3	4.1	4.1	4.3	4.1
Валутен курс BGN/USD	кр. пер.	1.39	1.36	1.47	1.51	1.51	1.46	1.55	1.51	1.58	1.55	1.59	1.55	1.51	1.51
	ср. пер.	1.34	1.41	1.48	1.41	1.45	1.49	1.53	1.56	1.53	1.56	1.59	1.58	1.52	1.51
— БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ															
Брутен външен дълг	% от БВП	104.9	108.3	102.7	93.1	93.1	90.5	90.8	91.9	89.8	90.8	92.4	92.5	91.9	
Краткосрочен външен дълг	% от БВД	35.4	32.1	30.2	27.7	27.7	27.5	27.2	26.0	27.1	27.2	25.9	25.8	26.0	
Вътрешнофирмени заеми	% от БВД	36.4	38.5	40.4	42.5	42.5	43.0	42.9	42.9	43.0	42.9	42.4	43.1	42.9	
— ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС															
Текуща сметка	млн. евро	-8 182	-3116	-533	104	-792	-553	-295	1 054	-142	123	303	418	333	
Текуща сметка, плъзгаща се база	% от БВП	-23.1	-8.9	-1.5	0.3	0.3	-0.7	-1.7	-1.5	-1.8	-1.6	-1.8	-2.3	-1.5	
Търговски баланс	млн. евро	-8 598	-4174	-2764	-2156	-890	-939	-1 249	-528	-415	-375	-254	-135	-140	
Търговски баланс, плъзгаща се база	% от БВП	-24.3	-11.9	-7.7	-5.6	-5.6	-7.3	-8.9	-9.3	-8.1	-8.7	-8.9	-9.4	-9.1	
Износ, f.o.b.	млн. евро	15 204	11699	15561	20264	5 164	4 625	5 264	5 544	1 868	1 767	1 865	1 868	1 811	
	%, на год. база	12.5	-23.1	33.0	30.2	19.7	-2.8	6.3	2.9	11.3	6.1	0.8	6.4	1.6	
Внос, f.o.b.	млн. евро	23 802	15873	18325	22420	-6 055	-5 565	-6 514	-6 072	-2 283	-2 142	-2 119	-2 003	-1 951	
	%, на год. база	-214.7	-33.3	15.4	22.3	13.1	10.3	16.8	5.7	22.0	16.6	6.4	16.7	-4.4	
Капиталова сметка	млн. евро	277	477	291	497	306	21	44	171	33	9	118	19	33	
Финансова сметка	млн. евро	11 463	1163	-673	-788	867	-45	689	553	47	460	734	-64	-116	
Нетни преки чуждестранни инвестиции	млн. евро	6 206	2505	977	1577	1 004	470	244	145	-188	138	34	284	-172	
Нетни портфейлни инвестиции	млн. евро	-731	-619	-635	-354	72	-371	-57	705	-27	-219	1 010	-211	-93	
Други нетни инвестиции	млн. евро	6 032	-704	-990	-1946	-190	-138	507	-290	265	542	-306	-135	151	
Промяна в международните резерви на БНБ ³	млн. евро	-674	650	384	-159	-261	176	-639	-1 483	-112	-344	-985	-105	-392	

(1) По цени от 2005 г, сезонно изгладени данни с корекция за разликите в броя на работните дни; (2) Дефлирани с ХИПЦ; (3) (-) повишение, (+) понижение в резервите на БНБ.

— АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ И ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

МФ постигна рекордно ниска доходност от 2.53% по 7-годишните ДЦК, деноминирани в евро

Министерството на финансите постигна доходност от 2.53% на проведения на 12 ноември аукцион за продажба 7-годишни ДЦК деноминирани в евро.

Постигнатата доходност на одобреното количество от 30 млн. евро бе рекордно ниска за дългосрочни български държавни облигации. Спредът спрямо германските федерални облигации бе 1.90 пр.п. За сравнение на предходния аукцион за същата емисия, проведен през септември, регистрираната доходност беше 2.91%, а при пускането на облигацията в обращение през януари - 4.45%. Регистрираната доходност бе под тази за облигации със сходни характеристики на редица държави, сред които Унгария (5.51%), Словения (5.23%), Хърватия (4.80%), Италия (4.06%), Турция (3.13%) и се приближава до тази на Полша (2.24%) и Словакия (2.07%).

Подадените поръчки надвишиха почти два пъти одобреното количество. Разпределението по видове инвеститори показва водеща позиция на банките, които придобиха 89%, следвани от пенсионните фондове (6%) и инвестиционните посредници (5%). След този аукцион общият обем на емисията достигна 125 млн. евро.

Цялостната оценка на политиката на правителството за постигане на фискална консолидация, изразяваща се в продължаващата тенденцията за намаление на доходността във всички матуриретни сегменти, бе допълнена и от **рекордния спад по показателя CDS на България**, който

достигна най-ниското си ниво от 2008 г. В началото ноември рисковата премия на страната бе около 120 б.п., като за сравнение в края на юни 2009 г. този индикатор бе около 400 б.п.

Положителната оценка за провежданата макроикономическа политика се допълва и от публикуваните данни за **дългосрочния лихвен процент** за октомври, чиято стойност за България бе 3.39% - най-ниската месечна стойност от започване на публикуването на този показател от 2003 година.

МФ регистрира доходност от 3.45% по приоритетната емисия 10.5-годишни държавни ценни книжа на последния аукцион за емисионната 2012 г., който се проведе на 26 ноември. Това бе **най-ниската доходност отбелязвана до момента в десетгодишния матуриретен сегмент.** Обемът на предложеното на аукциона количество облигации беше 55 млн. лв., като участниците заявиха поръчки за 74.35 млн. лв. Силно присъствие имаше от страна на банките първични дилъри, които придобиха около 71% от предложените облигации, пенсионните фондове с 22% от предложеното количество, а 7% бяха придобити от други институционални инвеститори.

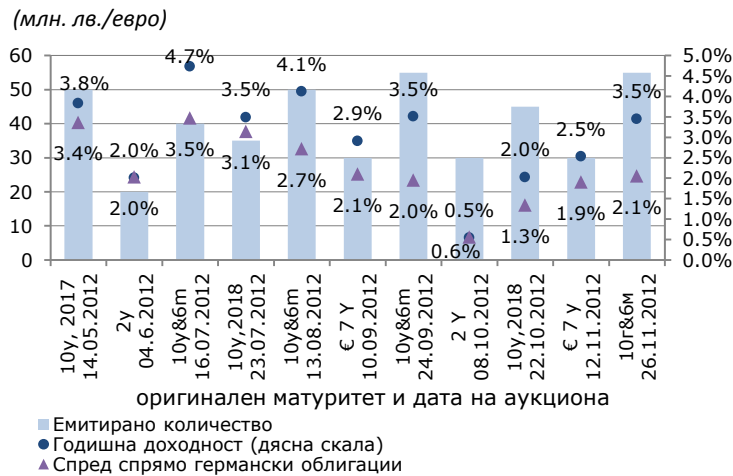
За сравнение, постигната доходност по емисията при пускането ѝ в обращение на 9 януари 2012 г. бе 5.35%, като отбелязаното намаление към края на периода е със 190 б.т. По-ниската рискова надбавка, изисквана от инвеститорите, е

МФ постигна доходност от 3.45% по бенчмарковата 10.5-годишна облигация

показателна за положителното възприемане на българските ДЦК като подходящ за инвестиране финансов инструмент. Постигнатата доходност на аукциона е под текущата доходност по суверенните облигации със сходни характеристики на редица държави-членки на ЕС и от региона като Полша (4.17%), Ирландия (4.40%), Италия (4.75%), Унгария (6.82%) и Турция (7.12%).

Спредът спрямо германските федерални облигации се запази в рамките на около 200 б.т. През настоящата година облигацията беше преотваряна шест пъти, а общият ѝ обем достигна 305 млн. лв. след аукциона на 26 ноември. Това затвърждава бенчмарковия ѝ статут и гарантира високата ѝ ликвидност на вторичния пазар.

Резултати от последните проведени аукциони на ДЦК

Допълнителни данни за резултатите от аукционите се съдържат на интернет страницата на Българска народна банка, която е фискален агент на правителството www.bnb.bg

Източник: МФ

Номиналният размер на държавния дълг в края на октомври възлезе на 6 994.4 млн. евро, в това число вътрешен дълг – 2 489.8 млн. евро и външен дълг – 4 504.6 млн. евро. В номинално изражение дългът нарасна с 18.2 млн. евро в сравнение с края на предходния месец. Това бе резултат преди всичко от покачването на размера на вътрешния дълг във връзка с новото вътрешно финансиране с ДЦК през месеца. В края на октомври съотношението държавен дълг/БВП бе 17.6%.

Стабилното ниво на държавния дълг - от първостепенно значение за държавните финанси

Табл.: Размер на държавния дълг, млн. евро

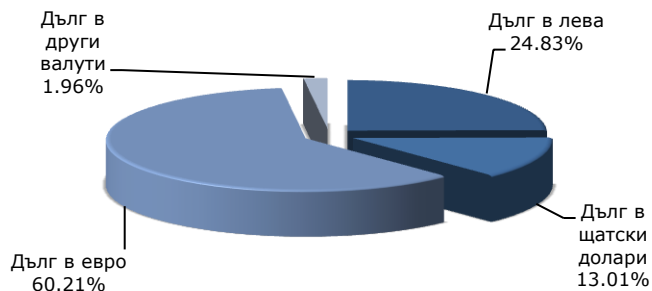
Структура	31.12. 2010	31.12. 2011	31.07. 2012	30.08. 2012	31.09. 2012	31.10. 2012
Вътрешен държавен дълг	2 011.5	2 458.3	2522.5	2395.1	2 451.9	2489.8
Външен държавен дълг	3 373.5	3 487.6	4533.7	4552.3	4524.3	4504.6
Общо държавен дълг	5 385.0	5 945.9	7056.2	6947.4	6976.2	6994.4
Общо държавен дълг/БВП	14.9*	15.5	17.8	17.5	17.6	17.6

Валутната структура на дълга отчете промяна в посока нарастване на дълга в лева, който достигна 24.8%. Дългът, деноминиран в евро, щатски долари и този в други валути намалеха спрямо предходния месец, съответно до 60.2%, 13% и 2%.

Валутната структура на държавния дълг не генерира рискове, свързани с неговото обслужване

Валутна структура на държавния дълг

(към 31 октомври 2012 г.)

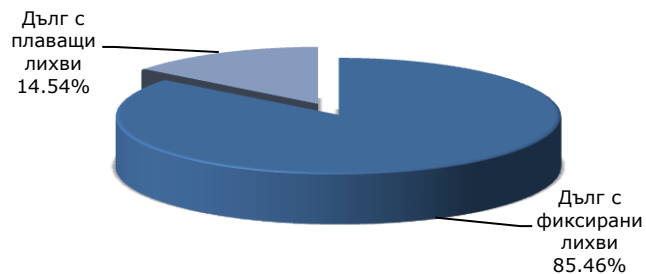
Източник: МФ

Лихвената структура на дълга осигурява предсказуемост на средствата, необходими за неговото

Към края на октомври делът на дълга с фиксирани лихви регистрира увеличение спрямо септември и достигна 85.5%, а дългът с плаващи лихви намалю до 14.5%.

Лихвена структура на държавния дълг

(към 31 октомври 2012 г.)

Източник: МФ

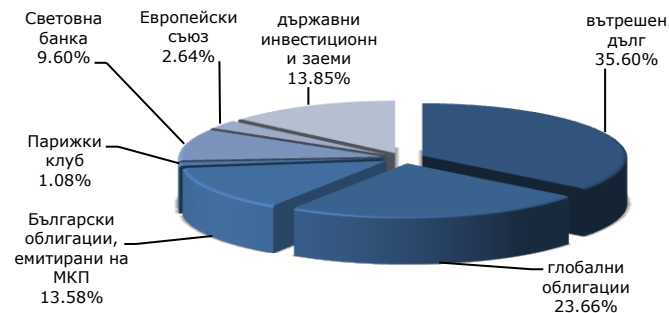
В структурата на дълга по видове инструменти и кредитори през октомври с най-голям относителен дял бе статията „облигации“ (глобални облигации и облигации, деноминирани в евро, емитирани на международните капиталови пазари)

с 37.2%, следвана от „вътрешен дълг“ – 35.6%, „държавни инвестиционни заеми“ – 13.9%, кредити от Световната банка – 9.6%, задълженията към Европейския съюз – 2.6% и Парижкия клуб - 1.1%.

Портфейлната структура на държавния дълг е друг ключов показател за успешната политика при управлението на дълга

Структура на държавния дълг по кредитори

(към 31 октомври 2012 г.)

Източник: МФ

Изчерпателна информация за българския държавен дълг, включително месечни бюлетини и годишни прегледи, могат да бъдат намерени на интернет страницата на министерство на финансите:

<http://www.minfin.bg/en/statistics/?cat=2&from=0&fyear=0&to=0&year=0&q=&pokaz=0>